

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 168/2017

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Ε΄
Συνεδρίαση της 27-6-2017**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτισανέα, Αντιπρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Δημήτριος Μακαρονίδης, Σταύρος Σπυρόπουλος, Γεώργιος Γρυλωνακής, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Παναγιώτης Δημόπουλος, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: Αρ. πρωτ. 721/19-2-2016 έγγραφο του Γραφείου Υπουργού Υγείας.

Ερώτημα: Αν η διάταξη του άρθρου 17 παρ.4 του ν. 4332/2015, καθιστά νόμιμο το σύνολο των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν για την υλοποίηση των αναλυτικά αναφερομένων στη διάταξη αυτή εργασιών στο Νοσοκομείο Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων « Α. Συγγρός» ή μόνον τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για αυτές τις εργασίες.

Επί του ως άνω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής:

Ι. Ιστορικό : Εκ του εγγράφου ερωτήματος και των στοιχείων του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Με την υπ' αριθμ. πρωτ. Υ4β/Γ.Π. 25251/Φ. 14-16/3-6-2014 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας, εγκρίθηκε η επιχορήγηση του Νοσοκομείου Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων Αθηνών «ΑΝΔΡΕΑΣ

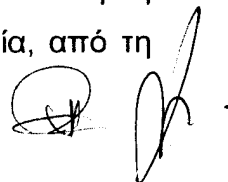
ΣΥΓΓΡΟΣ», με το ποσό των τριακοσίων σαράντα χιλιάδων (340.000,00) ευρώ, συμπεριλαμβανομένων Γ.Ε. και Ο.Ε., απροβλέπτων, αναθεώρησης και Φ.Π.Α., για την εκτέλεση των εξής εργασιών:

- α) Εργασίες στη Μονάδα Ειδικών Λοιμώξεων (Μ.Ε.Λ.)
- β) Επισκευή των φρεατίων και το περιμετρικού δικτύου αποχέτευσης,
- γ) Εργασίες εξυγίανσης του υπογείου της κύριας πτέρυγας του κεντρικού κτιρίου,
- δ) Αναδιαρρύθμιση – Ανακαίνιση- Επισκευή τμήματος των Τακτικών Εξωτερικών Ιατρείων.

Στην ίδια απόφαση, επισημαίνεται, ότι για την υλοποίηση των εργασιών θα πρέπει να τηρηθούν από το Νοσοκομείο οι προβλεπόμενες διαδικασίες για τη σύνταξη των απαιτούμενων μελετών, σύμφωνα με τη κείμενη νομοθεσία.

2. Με το υπ' αρ. πρωτ. Α3β/Γ.Π. 13076/Φ. 14-16/6.3.2015 έγγραφο του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προς το Προϊστάμενο του Σώματος Επιθεωρητών Υγείας και Πρόνοιας , ζητήθηκε η διενέργεια ελέγχου για τη νομιμότητα των διαδικασιών υλοποίησης των ανωτέρω εργασιών από τις υπηρεσίες του Νοσοκομείου «Α. ΣΥΓΓΡΟΣ», λόγω του ότι από τη σχετική αλληλογραφία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, ενόψει ελέγχου παραστατικών για την εξόφληση τιμολογίου παροχής υπηρεσιών, προέκυψε ότι: α) δεν έχουν υποβληθεί και δεν έχουν εγκριθεί από τη Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου οι αναφερόμενες στην ανωτέρω Υπουργική Απόφαση μελέτες και β) Η διαδικασία που ακολουθήθηκε από πλευράς Νοσοκομείου, για την υλοποίηση των εργασιών, δεν εμπίπτει στα οριζόμενα από το Ν. 3669/2008 (Κωδικοποίηση Νομοθεσίας Κατασκευής Δημοσίων Εργων)

3. Ο Γενικός Επιθεωρητής του Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Υ.Π.), με τις υπ. αριθμ. πρωτ. ΔΨ/οικ. 907/21-4-2015 και ΔΨ/οικ. 1214/19-5-2015 εντολές, ζήτησε από τους Επιθεωρητές Ε. Ταμπάκη, Σ. Κατσίκας και Π. Χαλαζωνίτη να διενεργήσουν τον αιτούμενο από τον Υπουργό Υγείας σχετικό έλεγχο. Κατά τη έναρξη του ελέγχου αυτού, διαπιστώθηκε από τους εν λόγω επιθεωρητές ότι: α) δεν έχουν υποβληθεί στο Υπουργείο προς έγκριση, οι προβλεπόμενες κατά τα ανωτέρω μελέτες εργασιών και β) το Νοσοκομείο, παρά το γεγονός ότι διαθέτει ανεπαρκή στελεχωμένη τεχνική υπηρεσία, προχώρησε στη σχετική διαδικασία, από τη

διακήρυξη μέχρι την εκτέλεση των εργασιών, ακολουθώντας διαδικασίες οι οποίες δεν εμπίπτουν στα προβλεπόμενα από τις οικείες διατάξεις και συγκεκριμένα, εγκρίθηκε Πρόσκληση-Διακήρυξη σχετικού διαγωνισμού με το σύστημα πρόσκλησης μεταξύ περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων, χωρίς να συντρέχουν οι προβλεπόμενες από το νόμο σχετικές δεσμεύσεις (άρθρο 28 του Νόμου) και επίσης δεν ακολουθήθηκαν οι προβλεπόμενες από τον Νόμο διαδικασίες, που εξασφαλίζουν το άρτιο και έντεχνο της υλοποίησης των εν λόγω εργασιών (ορισμός Επιβλέποντος, τήρηση ημερολογίου εργασιών, Προσωρινή/Οριστική παραλαβή, κ. ά.).

4. Ενώ ήταν σε εξέλιξη ο ανωτέρω έλεγχος, δημοσιεύθηκε ο νόμος 4332/2015(ΦΕΚ 76 Α΄/9-7-2015), στο άρθρο 17 του οποίου ορίζεται ότι : *«1...2...3...4. Για λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τις εκτελεσθείσες εργασίες, κατά παρέκκλιση των άρθρων 28 και 114 του Ν. 3669/2008 (Α΄116), όπως ισχύουν σήμερα και αφορούν: α) εργασίες στη Μονάδα Ειδικών Λοιμώξεων (Μ.Ε.Λ.), β) επισκευή των φρεατίων και του περιμετρικού δικτύου αποχέτευσης, γ) εργασίες εξυγίανσης του υπογείου της κύριας πτέρυγας του κεντρικού κτιρίου, δ) αναδιαρρύθμιση – ανακαίνιση - επισκευή τμήματος των Τακτικών Εξωτερικών Ιατρείων (Τ.Ε.Ι.) του Νοσοκομείου Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων «Α. Συγγρός», συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού τριακοσίων σαράντα χιλιάδων (340.000) ευρώ, είναι νόμιμες και δύνανται να πληρωθούν από τις εγκεκριμένες πιστώσεις του έργου με αριθμό «2014 ΣΕ 09100001» με τίτλο «Εκτέλεση διαφόρων εργασιών σε χώρους του Νοσοκομείου Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων Αθήνας «Α. Συγγρός» της ΣΑΕ 091 (Εθνικό Σκέλος) του Προγράμματος Επενδύσεων του Υπουργείου Υγείας στο οποίο είναι ενταγμένες.5...».*

5. Μετά τα ανωτέρω, ο Γενικός Επιθεωρητής του Σ.Ε.Υ.Υ.Π., με το υπ. αριθμ. πρωτ. ΔΨ/οικ. 320/15-2-2016 έγγραφό του προς τον Υπουργό Υγείας, ζήτησε, να ερωτηθεί το αρμόδιο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του ιδίου Υπουργείου, αν η έγκριση των δαπανών, με την ανωτέρω διάταξη, καθιστά νόμιμες και τις λοιπές διαδικασίες του διαγωνισμού. Στη συνέχεια, ο Υπουργός Υγείας, απέστειλε στο Γραφείο μας το με αρ. πρωτ. 721/19-2-2016 ερώτημά του με το οποίο ερωτάται, αν η διάταξη του άρθρου 17 παρ.4 του ν. 4332/2015 καθιστά νόμιμο το σύνολο των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν

για την υλοποίηση των αναλυτικά αναφερομένων στη διάταξη αυτή εργασιών στο Νοσοκομείο Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων « Α. Συγγρός» ή μόνον τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για αυτές τις εργασίες.

II. Νομοθετικό Πλαίσιο :

6. Στο νόμο 3669/2008 << Κύρωση της Κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων>> (Φ.Ε.Κ. Α'116/18.6.2008) μεταξύ άλλων ορίζονται και τα εξής:

Άρθρο 28. Προϋποθέσεις εφαρμογής της απευθείας ανάθεσης ή διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλούμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων. Η απευθείας ανάθεση ή διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλούμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων, ως τρόπος επιλογής εργοληπτικής επιχείρησης για την κατασκευή δημόσιου έργου, αποτελεί εξαιρετική διαδικασία και επιτρέπεται μόνο:

α) Όταν πρόκειται για σύμβαση έργου που υπάγεται στο άρθρο 118. Η σύμβαση χαρακτηρίζεται ως απόρρητη με απόφαση του Πρωθυπουργού.

β) Όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 57 παράγραφος 1, 124 και 125.

γ) όταν πρόκειται για την κατασκευή μικρών έργων και εργασιών συντήρησης τα οποία εκτελούνται από τους δήμους και τους λοιπούς φορείς της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης της παρ. 1 του άρθρου 1 του ΠΔ 171/1987 (Α' 84) και η προϋπολογιζόμενη δαπάνη τους δεν υπερβαίνει ορισμένα ποσά που καθορίζονται γενικά ή κατά κατηγορίες έργων με απόφαση του Υπουργού Υποδομών. Η ισχύς της περίπτωσης αυτής ανατρέχει στο χρόνο έναρξης ισχύος του άρθρου 35 του ν 4053/2012."

Άρθρο 114. Κεφάλαιο Β'. Πεδίο εφαρμογής. Κατώτατα όρια. Ποσά των κατώτατων ορίων των δημοσίων συμβάσεων.

1. Οι διατάξεις του παρόντος μέρους εφαρμόζονται στις δημόσιες συμβάσεις έργων, που δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 117, 118, 119, 120, 121 και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση ή ανώτερη από τα κατώτατα όρια των πέντε εκατομμυρίων διακοσίων εβδομήντα οκτώ χιλιάδων (5.278.000) ευρώ. Το ποσό αυτό επανεξετάζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανά διετία και αναθεωρείται εάν χρειασθεί σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου 77 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

2.Οι διατάξεις του παρόντος μέρους εφαρμόζονται επίσης και στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων έργων του ν. 3389/2005 (ΦΕΚ 232 Α'), οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται συμπληρωματικώς, κατά το μέρος που δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος.

7. Στο νόμο 4332/2015<< Τροποποίηση Κωδίκων α) Ελληνικής Ιθαγένειας β) Μετανάστευσης , Μετεγγραφές Φοιτητών κ.λ.π.>> (ΦΕΚ Α'76/9-7-2015) ορίζονται μεταξύ άλλων και τα εξής:

Άρθρο 17. <<1...2...3...4. Για λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τις εκτελεσθείσες εργασίες, κατά παρέκκλιση των άρθρων 28 και 114 του Ν. 3669/2008 (Α' 116), όπως ισχύουν σήμερα και αφορούν: α) εργασίες στη Μονάδα Ειδικών Λοιμώξεων (Μ.Ε.Λ.), β) επισκευή των φρεατίων και του περιμετρικού δικτύου αποχέτευσης, γ) εργασίες εξυγίανσης του υπογείου της κύριας πτέρυγας του κεντρικού κτιρίου, δ) αναδιαρρύθμιση-ανακαίνιση-επισκευή τμήματος των Τακτικών Εξωτερικών Ιατρείων (Τ.Ε.Ι.) του Νοσοκομείου Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων «Α. ΣΥΓΓΡΟΣ», συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού τριακοσίων σαράντα χιλιάδων (340.000) ευρώ, είναι νόμιμες και δύνανται να πληρωθούν από τις εγκεκριμένες πιστώσεις του έργου με αριθμό «2014 ΣΕ 09100001» με τίτλο «Εκτέλεση διαφόρων εργασιών σε χώρους του Νοσοκομείου Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων Αθήνας «Α. ΣΥΓΓΡΟΣ» της ΣΑΕ 091(Εθνικό Σκέλος) του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Υγείας στο οποίο είναι ενταγμένες».

8. Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4332/2015, για τη διάταξη της ανωτέρω παρ. 4 του άρθρου 17, αναφέρεται ότι : «Επίσης με την προτεινόμενη διάταξη τακτοποιείται η πληρωμή των δαπανών για τις εργασίες που έγιναν στο Νοσοκομείο Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων «Α. Συγγρός» και αφορούν α....β...γ....δ....Οι παραπάνω εργασίες για τις οποίες έχει χορηγηθεί έγκριση σκοπιμότητας και είναι ενταγμένες στο έργο με αριθμό «2014 ΣΕ 09100001» με τίτλο «Εκτέλεση διαφόρων εργασιών σε χώρους του Νοσοκομείου Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων Αθήνας «Α. Συγγρός» της ΣΑΕ 091 (Εθνικό Σκέλος) του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων», έγιναν με τη μορφή του κατεπείγοντος λόγω της ιδιαιτερότητάς τους, κατά παρέκκλιση των άρθρων 28 και 114 του νόμου 3669/2008 (ΦΕΚ Α'116) περί εγκρίσεως τεχνικού συμβουλίου.

III. Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων. Από τις ανωτέρω διατάξεις, αυτοτελώς και συνδυαστικώς ερμηνευόμενες, προκύπτουν τα εξής:

9. Στη διάταξη της παρ. 4 του ανωτέρω άρθρου 17 του ν. 4332/2015, γίνεται ρητή αναφορά ότι για λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τις αναφερόμενες στην ίδια διάταξη εργασίες στο Νοσοκομείο «Α. Συγγρός», είναι νόμιμες και δύνανται να πληρωθούν από τις εγκεκριμένες πιστώσεις του έργου του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου Υγείας, στο οποίο έχουν ενταχθεί.

10. Από την ανωτέρω ρητή αναφορά στη νομιμότητα και μόνο των δαπανών, χωρίς περαιτέρω αναφορά σε τυχόν νομιμότητα των εργασιών, στις οποίες αντιστοιχούν οι δαπάνες, συνάγεται, ότι ο νομοθέτης, με την εν λόγω διάταξη, είχε σκοπό να νομιμοποιήσει μόνο την καταβολή των δαπανών, προκειμένου, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, να συνεχιστεί η ομαλή λειτουργία του Νοσοκομείου. Σε περίπτωση που ήθελε και τη νομιμοποίηση όλων ή μερικών από τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν από τα αρμόδια όργανα του ανωτέρω Νοσοκομείου, για την υλοποίηση του ανωτέρω έργου, θα το είχε πράξει με ρητή αναφορά στη νομιμότητα των αντίστοιχων εργασιών (πρβλ. Α.Π. 549/2011, Εφ. Κερκ. 52/2013).

Απάντηση.

11. Κατόπιν των ανωτέρω, κατά την ομόφωνη γνώμη των μελών του Τμήματος του Ν.Σ.Κ., η απάντηση που αρμόζει στο ανωτέρω ερώτημα, είναι ότι, η διάταξη του άρθρου 17 παρ. 4 του ν. 4332/2015, δεν νομιμοποιεί το σύνολο των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν για την υλοποίηση των αναλυτικά αναφερομένων, στη διάταξη αυτή, εργασιών στο Νοσοκομείο Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων «Α. Συγγρός», αλλά μόνο τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για αυτές.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 6-7-2017

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Μεταξία Ανδροβιτσάνεα

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ

Ο Εισηγητής

Παναγιώτης Δημόπουλος

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.